

KARIBŲ REGIONAS, BAHAMOS IR BERMUDA • 849

Nuo žaviosios Angilijos iki delfinų palydos Bahamose, džiazo festivalio Kuboje, buriavimo prie Grenadinų salų ir tikrojo rojaus – miniatiūrinės Sabos

ANGILIJA • ANTIGVA • BAHAMOS • BARBADOSAS • BARBUDA • BERMUDA • BONAIRĖ • D. BRITANIJOS MERGELIŲ SALOS • KAIMANŲ SALOS • KUBA • DOMINIKA • DOMINIKOS RESPUBLIKA • GRENADA • GRENADINAI • GVADELUPA • JAMAIKA • MARTINIKA • NEVIS • PUERTO RIKAS • SABA • SENT BARTÉLEMIS • SENT KITSAS • SENT LUSIJA • SEN MARTENAS • TOBAGAS • TRINIDADAS • JAV MERGELIŲ SALOS

NUORODOS • 895

DALYKINĖ RODYKLĖ 895 • AKTYVIOS KELIONĖS IR NUOTYKIAI • SENOVĖS PASAULIS: PIRAMIDĖS, GRIUVĖSIAI IR DINGĘ MIESTAI • KULINARINĖ PATIRTIS • FESTIVALIAI IR YPATINGI ĮVYKIAI • GAMTOS DIDYBĖ: SODAI, PARKAI, LAUKINĖS GAMTOS REZERVATAI IR GAMTOS STEBUKLAI • PASAKIŠKI PABLŪDIMIAI IR ATOKIOS SALOS • PUIKŪS VIEŠBUČIAI IR KURORTAI • GYVOJI ISTORIJA: PILYS IR RŪMAI, ISTORINĖS VIETOVĖS • AUTOSTRADOS, MARŠRUTAI IR ANTRAELIAI KELIAI • ŠVENTOSIOS VIETOS • **RODYKLĖ 918**

PRATARMĖ

Knygos priešistorė

Kažkas – gamta, ar auklėjimas – kviečia žmogų į Kelią – sušnibžda į ausį, kad laikas kelti sparnus ir pasidairyti už horizonto tiesiog iš smalsumo išvysti, o kaipgi ten viskas atrodo.

Aistra keliauti – atverti savo mintis ir peržengti kasdienybės ribas – yra tokia sena, kaip ir pats žmogus. Būtent ji akino senovės romėnus aplankyti Atėnų akropolį ir Veronos amfiteatrą. Ji įkvėpė nuostabiąsias Marko Polo keliones į Rytus ir paskatino Šv. Augustiną užrašyti: „Pasaulis yra knyga, ir tie, kurie nekeliauja, skaito tik vieną jos puslapį.“ Nesvarbu, ar vyktume į Londoną savaitgaliui, ar į visiškai nepažįstamą tolimą šalį, kelionė mus pakeičia, kartais išoriškai, o kartais ir giliau, iš vidaus. Tai lyg patalpa be sienų.

Negaliu kalbėti už visus, bet galiu daug papasakoti apie savo pačios klajones. Šeimos legenda byloja, kad mes turime kažką bendro su Marcu Twainu, didžiuoju Amerikos rašytoju ir vienu žymiausių savo meto keliauninkų. Kaip kitaip paaiškinti mano mamoms reakciją, kai aš patyriau savo pirmąjį Didįjį nuotykių?

Šeštojo dešimtmečio pabaigoje Atlantos miestas man dar buvo tokia pat neatrasta žemė kaip, tarkime, Šangri-la – vien tiktai smėlis, jūra,

viešbučiai, lentiniai pajūrio takai ir mistinė nuojauta, kad už to, ką matau gulėdama ant šeimininio paplūdimio patiesalo, slypi kažkas nepaprasta. Pasinaudojau pirma pasitaikiusia galimybe pasprukti – man tai pasirodė tik keletas svaigulingų atradimų akimirų (iš tiesų tai truko keletą valandų), – tačiau buvau sučiupta savo įpykusios mamos bei kelių asmens sargybinių ir grąžinta į miegamąjį. Tai mano ankstyviausias prisiminimas: išgirdau visuotinį, galingą šauksmą iš anapus ir atsiliepiu. Tuomet man buvo ketveri.

Prieš pat mokyklos baigimą, kai mano moksladraugių žvilgsniai krypo į tarptautinės bankininkystės programas ar šeimos verslo plėtrą, aš tiesiu taikymu patraukiau apžiūrėti Italijos ir gretimų šalių grožybių. Klausiau savęs, ar įmanoma padaryti savo gyvenimą nuostabų? Tiesiog apstulbau, kai buvo išspausdinti pirmieji mano straipsniai, ir kaip tik tuomet suvokiau – įmanoma. Vėliau pasirodė mano sudaryti kelionių vadovai ir gausybė straipsnių, kol galiausiai atsидūriau prie

apvalaus stalo priešais leidėją Peterį Workmaną ir jo dešiniąją ranką – redaktoreę Sally Kovalchick, kurie man išsakė savo troškimą surinkti patraukliausius pasaulio lobių į vieną vietą tarp dviejų viršelių. Jie pareiškė tikintis, jog aš sugebėsiu tai atlikti. Buvau suintriuguota.

Kai atėjo laikas imtis darbo, tai yra atrinkti beveik neišsemiamo legendinių ir dar atskleistų pasaulio galimybių lobyno turtus, suvokiau stojusi į nesi- baigiantį mūšį su koncepcija bei metodologija ir pasiryžau atsakyti į visus klausimus, kurie gali kilti atsiversiančiam būsimą knygą. Kaip aš vykdavau į tam tikrus pasirinktus taškus? Kokie buvo mano atrankos kriterijai? Kaip paaiškinti platų knygos spektrą – nuo neabejotinai šlovingų tolimų slėpinių iki žymiai paprastesnių vietinių grožybių? Antoine'o de Saint-Exupéry Mažajam princui buvo paprasčiau – paklauses geografo: „Ką jūs man patariate aplankyti?“, jis gavo vienareikšmį atsakymą: „Žemės planetą. Ji turi gerą vardą.“

Ilgai mąščiusi pasirinkau gana paprastą bendrą vardiklį: kiekviena vieta atskleidžia savo lankytojiui – tikiuosi, ir skaitytojiui – dalelę žemės magijos, vientisumo ir neįkainojamo paveldo. Tai buvo taisyklė, kurios laikiausi keliaudama po įvairius kontinentus, pradedant garsiais ir iš anksto žinomais, baigiant mažais ir kukliais, lankydamasi šventąsias vietas, tokias kaip Paganas Mianmare, ir pasaulietinius objektus, kaip

Honkongo prekybiniai rajonai, gamtinius stebuklus, kaip Didysis kanjonas, ir nepaprastus žmogaus rankų kūrinis, kaip Petra, legendinis Jordanijos „dingęs miestas“, – juk pasaulis įvairus. Mano nušvitimą Atlantos paplūdimyje vainikavo nepasotinamų kelionių dešimtmečiai, kurių patirtis sudarant lankytinų vietų sąrašą buvo tiesiog neįkainojama. Buvau įnikusi į tūkstančius kelionių knygų ir iliustruotų masinių žurnalų, numyniau daugybės turizmo firmų slenkščius ir apsilankiau gausybėje viešųjų ryšių agentūrų, perdėtai pataikujančių savo klientams – ir tik tuomet pradėjau kurpti savo maršrutą. Rėmiausi savo kelionių palydovų ir keliaujančių draugų patirtimi, klausinėdavau kiekvieną besišypsantį asmenį, išlipusį iš autobuso, traukinio ar lėktuvo. Nesuskaičiuojamuose kokteilinių vakarėliuose visiškai nepažįstami žmonės pakeverzodavo magiškų vietų pavadinimus ant popierinių servetėlių arba, norėdami išsaugoti paslaptį, pašnibždėdavo savo mėgstamiausios šalies vardą man į ausį.

Per septynerius metus – būtent tiek laiko užėmė medžiagos rinkimas ir šio milžiniško projekto įgyvendinimas – man nuolat būdavo primenama, kad kiekviena kelionė yra labai asmeniška patirtis, kad dviejų žmonių, aplankiusių tą pačią vietą, išpūdžiai bus skirtingi. Galiausiai man paaiškėjo, kad kiekviena šioje knygoje aprašoma vieta – nuo antikinio iki modernaus pasaulio – lygiai taip pat įkvepia ir

paprastus smalsius keliautojus, ir poetus, nuotykių ieškotojus, tapytojus, piligrimus, mokslininkus bei kelionių aprašinėtojus.

„Kelionė“, kaip rašo mano galimas protėvis Marcas Twainas knygoje „Naivuoliai užsienyje“ (1869), yra „pats geriausias priešnuodis prietaringumui, netolerancijai bei siauraprotiškumui, ir daugelis žmonių būtent dėl to turėtų daugiau keliauti“.

Kelionė išsklaido mūsų sunkias mintis, suteikia teigiamų išpūdžių ir dovanoja gausybę siurprizų. Ji atveria mūsų žvilgsniui egzotiškas vietas, tokias kaip Zanzibaras, Katmandu, Maču Pikču ir Lalibela, kurių pavadinimus žinome iš filmų, knygų ir pasakojimų, tačiau šie objektai yra tokie išpūdingi, kad pasakojimai apie juos niekada nė iš tolo neprilygs tikrovei.

Tik apsilankę ten suprasite, kodėl net patys paprasčiausi kelionių išpūdžiai – pasiirstymas gondola Venecijoje, apsilankymas turkiškoje pirtyje Turkijoje ar Naujųjų metų sutikimas Londono Taimso (Times) aikštėje yra nuolat populiarūs. Keliaujant mūsų protas tampa smalsesnis, širdis platesnė, o siela džiugesnė. Ir kai jau mintis šitaip pramankštinta, ji niekada nebegriš į savo pirmykštę būseną.

Šiandien pasaulis tapo kur kas mažesnis nei buvo prieš dvidešimt metų. Romantinis troškimas atrasti „Ultima Thule“, kurią Websterio žodynas apibūdina kaip „bet kuri nepasiekiamą, nežinomą regioną“,

tarsi jau turėtų būti atgyvenusi, tačiau Namibijos, Butano Karalystės Himalajų kraštovaizdžiai ar arklių lenktynės Ulan Batore Mongolijoje vis dar dvelkia laukine egzotika, nepaisant to, kad išvystytos kelionių infrastruktūros dėka atstumas tarp visų šių vietų stebėtinai sutrumpėjo ir yra įveikiamas vos per dieną ar dvi. Ką tai duoda mūsų aistrai keliauti, Kito pažinimui? Man atrodo, tai požiūrio reikalas – kaip šerpas pasakė Edmundui Hillary Everesto nuokalnėje: „Vieni žmonės keliauja, kad pažiūrėtų, o kiti – kad pamatytų.“ Greitkelių banginiai gali atlekti iš Niujorko į Los Andželą neužfiksavę nė menkiausios aplinkos smulkmenos, o aš galiu apeiti savo Viduriniojo Manhatano daugiabučių kvartalą ir parsinešti namo ne tik pakelį pieno, bet ir gausybę išpūdžių. Galų gale, dauguma iki šiol neištirtų kelionės plotų gali neturėti nieko bendra su malonumu keliauti: vidinis pasaulio grožis ir jame slypintis atradimas dažnai esti kur kas arčiau nei mes įsivaizduojame.

Šiame globalinio neapibrėžtumo amžiuje net visiškai bebaimis gali būti linkęs laikytis arčiau namų arba leistas į vaizduotės keliones – tai irgi gali teikti pasitenkinimą. Užmerkusi akis vėl galiu išgirsti narų klyksmą virš Skvamo ežero arba maldininkų vėliavų plazdėjimą tibetiečių vienuolyne Lhasoje. Galiu užusti prieskonių kvapą senovinės Medinos turguje arba fritto misto aromata, sklendantį grįstuose Italijos Rivjeros kaimelio

skersgatviuose. Tai mano kilnojamasis turtas – prisiminimai, kurie palaiko mane, kol rankoje atsiranda dar vienas bilietas ir prasideda mano naujas didysis atradimas.

„1000 vietų, kurias privalai pamatyti“ yra mano asmeninis trokštamų kelionių sąrašas. Iš pradžių šis skaičius mane baugino, kai ėmiau suprasti, kad tūkstančius kartų jau praleidau tūkstančius galimybių... Galbūt pasitaupysiu jas ateičiai, o gal kitam gyvenimui. Žinoma, ne visos kelionės tiks ir patiks kiekvienam žmogui, bet parodykite man bent vieną, kuris nerastų šiuose puslapiuose pakankamai intriguojančių pasiūlymų ateintiems keliems dešimtmečiams. Prisipažinsiu, kad nesu kelionių snobė ir niekada nesupratau dažno keliauninko praktikuojamo principo „būtinai privalau padaryti“ – pavyzdžiui, pažaisiti golfą puikiausiuose Škotijos golfo laukuose ar išbandyti ekstremalų šuolį Naujojoje Zelandijoje (nors mieliai įtraukiau tokios rūšies užsiėmimus į savo leidinį), tačiau šios pramogos jums gali puikiai tikti. Dažnas pakels antakius radęs knygoje tokias neįprastas šalis kaip Kalkuta ar Madagaskaras, nes panašios kelionės reikalauja daug pastangų ir daugelis turistų jų tiesiog vengia, bet, mano nuomone, jos suteikia neįkainojamo dvasinio patyrimo.

Trumpai aptarsiu ir čia minimus viešbučius. Esu patyrusi viešbučių gyventoja ir mano išpūdžiams didelę įtaką turi tai, kokiame viešbutyje išsi-

pakuoju savo lagaminus. Londonas netektų didelės dalies žavesio, jei nepasimėgautume arbatėle su užkandžiais viešbutyje „Ritz“. Singapūras neatskleistų savitumo, nepaskanavus vietinio nacionalinio gėrimo – Singapūro kokteilio su citrinų sultimis legendiniame „Raffles“ viešbutyje. Argi Singitos safaris Krugerio nacionalinio parko pakraštyje yra ne mažiau įkvepiantis nei paprastų varžybų stebėjimas? Ir ar Švedijos Ledo viešbutis nėra ekstremali patirtis?

Apibrėžtas knygos pobūdis mane šiek tiek riboja: negalėjau įtraukti kai kurių nepamirštamų išpūdžių, pavyzdžiui, dienos, kai Kasablankoje mano vairuotojas, per sekmadienio priešpiečius paklaustas, kur galėčiau paragauti geriausio mieste kuskuso, nusivežė mane į savo motinos namus. Arba – kai netikėtai tapau garbės viešnia vieno nepažįstamojo keturių dienų vestuvių ceremonijoje Kaire. Tai praplėtė mano akiratį ir aš sužinojau, kad kupranugario mėsa nėra tokia jau neskani, o įžvalgumas – geriausias kelionių vadovas.

Kiekviena išvyka gali baigtis ir nusivylimu – lūkesčiai dažnai pranoksta realybę, be to, kas nors gali ir nepasisiekti. Norėčiau duoti keletą patarimų tiek pradedantiems, tiek prisiekusiems keliautojams: daug svarbiau turėti pilną lagaminą kantrybės ir smalsumo, o ne pinigų. Nebijokite nukrypti nuo kelio ir pasiklysti. Nebūna blogų kelionių – kuo nesėkmingesnė išvyka, tuo daugiau

kurioziškų istorijų, kurias galėsite papasakoti grįžę namo. Visada keliuokite su šypsena ir atsiminkite, kad kitų tradicijų šalyje jūsų papročiai irgi atrodo ne mažiau keisti. Pasitikėti nepažįstamų žmonių gerumu nėra naivu – gerų žmonių tikrai yra visur, kur užklysite. Ir galiausiai – kuo daugiau laiko jums prireiks suprasti kitus, tuo geriau suprasite save. Kelionė į užsienį paskatina vidinę kelionę: patį paslaptįingiausių ir žemėlapyje

nepažymėtą maršrutą, tikrą terra incognita.

Marcas Twainas sakė: „Po dvidešimties metų būsite labiau nusivylę tuo, ką nuveikėte, nei tuo, ko dar nepadarėte. Taigi meskite prietarus. Išplaukite iš saugaus uosto. Pagaukite burėmis atogrąžų vėją. Tyrinėkite. Svajokite. Atraskite.“

Kaip sudaryta knyga

- EUROPA: Didžioji Britanija ir Airija, Vakarų Europa, Rytų Europa ir Skandinavija
- AFRIKA: Šiaurės Afrika, Rytų ir Pietų Afrika
- ARTIMIEJI RYTAI
- AZIJA: Rytų Azija, Pietų ir Centrinė Azija, Pietryčių Azija
- AUSTRALIJA, NAUJOJI ZELANDIJA IR RAMIOJO VANDENYNŲ SALOS
- JUNGTYNĖS AMERIKOS VALSTIJOS IR KANADA: suskirstyta į valstijas ar provincijas
- LOTYŪŲ AMERIKA: Meksika, Centrinė Amerika, Pietų Amerika, Antarktida

- KARIBŪ, BAHAMŪ IR BERMUDOS SALOS
- Blokai suskaidyti į skirtingas šalis, o kiekvienas regionas pagal abėcėlę smulkiau suskirstytas į regionus ar miestus. Knygos gale yra specialios rodyklės, kurios padės jums rasti reikalingą informaciją.

Kiekvienos šalies aprašo gale pateikiama praktinė informacija, kuri padės planuojant konkrečią kelionę.

Visada atminkite: turistinė informacija greitai keičiasi, todėl prieš išvykdamis iš namų turėtumėte susisiekti su minimomis įstaigomis telefonu, faksu ar elektroniniu paštu.